

TELEGRAFUL ROMANU.

Nr 46. ANULU XVIII.

Telegraful este de două ori pe săptămâna: joi și Dumineacă. Prenumeratul se face în Săbiu la expeditorul săcicăi pe afara la c. r. postă, cu bani gata prin scrisori francate, adresate către expeditor. Pretul prenumeratului pentru Săbiu este pe anu 7. fl. v. a. iar pe o jumătate de anu 3. fl. 50. Pensiu celalalte partile ale Transilvaniei și pen-

ru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru principale și teritoriile străine pe anu 12 fl. pe 1/2 anu, 6 fl. v. a.

Inseratul se platește pentru între 1 ora cu 7. cr. și urmă, pentru a doua ora cu 5 1/2. cr. și pentru a treia repetare cu 8 1/2. cr. v. a.

Săbiu, in 11/23 Iunie 1870.

Vien'a 2/14 Iunie.

In cele două epistole amu avutu in vedere partea generală a alacerilor adunări generali a invetiat. din Germania, tenuite in anul acesta aici in resedintă imperială. Cu ocasiunea acelor epistole amu facutu mai multu glosse. Acesta nici ca se putea face altcum in marginile tierurite ce mi suntu la dispusetiune. De astădată me voiu strădui a implini promisiunea data inca in prim'a epistola, pre lângă glosse mai putiene, dicendu ceva despre siedintele particularie. Invetiatorii din Cislaitană in o siedintă separată numai pentru densii, se ocupă de regularea salariilor. Prese acăstă treceau, observându numai atâtă: ca déca densii se vaiera de micimea salariilor, folosulu practicu dedusu pentru noi aru si, sa cugetămu cătu de mici si necorespondentorie suntu ale invetiatorilor nostri; folosulu practicu aru mai si, sa cugete acele comune, cari din nesciutia voiescu ale mai scadé si din ce suntu, ca scadu numai binele loru intelectualu.

In alta siedintă particulară se discută instrucțiunea corespondentă in clasele elementare. Un domn invetiator recomenda pentru clasele inferioare instrucțiunea intuitiva si accentuă cu deosebire instrucțiunea in cunoștințele naturale. Nu e esplorabilu pentru ce voiesce inse că religiunea sa sia eschisa din clasele aceste, cându ea se pote imprimă asiă de bine chiaru si cu objectul memoratu, unde atotu putentă, intelepciunea cea nemarginita, indurarea cea mare si alte insușiri d-diești se potu transpunere in inim'a copilului chiaru cându elu capata cunoștințele cele elementare despre si din natura. Copilul e cu multa mai curiosu decătu sa nu pună intrebarea, ca cine le au facutu lucrurile aceste din natura, si ocasiunea jace mai aprópe de ai desfășură cele coprinse d. e. in prim'a incheiatura a simbolului credinței, decătu si esplorabilu după Vogt ori altul genealogia pamentului, după procese chemice, pre cari abia unu elevu mare le pote cuprinde si purtă. — Evitarea unei discipline soldatice in scola are in sine multu bine si in contra asertiunei acestei a lui König nici ca voiu objectă ceva. Acestu domn ușa ca si instruirea in cetire e prea temporua, iera cându vine a se face, aru evită că sa se propuna in ore i n-tregi. Recomenda pentru clasele inferioare ocupatiunile fröbelane, precum: intrebuintarea betelioru la computu, impletire, cladiri cu cubi s. a.

Aici se pote adage numai decătu alta specie de siedintă seu conferintă particulară si adeca cea despre asiă numite „Kindergarten“ (semnărie de copii). Acestea suntu institute pentru copii mai mici de etatea normală pentru scola. Tota instrucțiunea e intuitiva in inteleșul celu mai largu alu cuventului, pentru ca copilul nu are numai sa intuiasca, va sa dica, sa caute cu privirea, dara are sa fia si activu, de aceea ce a vedintu sa si scie a-si da séma de ea si sa si faca. Elu are se distinga directiunile „in susu“ si „in josu“, „in dréptă“ „in slângă“ etc. prin acăstă instrucțiune mintea lui se desvăluă forte tarei incătu elu jucându-se seversiesce lucruri (d. e. figuri geometrice), cari năse celoru crescuti după sistemulu celu vechu, ni se paréu minuni, cându eram inca marisiori. Aflatorul acestui sistem, Fröbel, esteinde instrucțiunea inapoi pâna in léganul copilului, cându lu pune se distinga mai intâi colori simple si apoi treptat obiecte mai complicate. Acestu felu de scole insa pâna acum nu au prinsu radacini decătu numai in familii asiă dise ca prindere, precăndu poporul de rendu ramase neatinsu de bunatătile lui. Acum veni vorba despre estinderea loru mai departe in cătu si poporul sa aiba parte de beneficiile acestui felu de instrucțiune.

Resultatul discussiunei in acăstă privintia a datu urmărele rezoluții:

1. Este de necesitate imperativa o lege, carea sa reguleze institutiile publice de grigirea copiilor mici; 2. proiectul de lege ungurescu pentru atari institute are a fi privit de o incercare fără demnă de recunoștință; 3. se aproba §§ proiectului, ce se referesce la partea esterioră a institutiilor publice pentru copii mici. (Aici se pronuncia apoi contră acelor §§ cari tratăza partea internă a institutiilor de memoratul felu)

Alte două rezoluții propun străformarea institutiilor de ingrigirea copiilor mici in gradini de copii poporali si educarea unor profesore apte, in seminaria conduse de barbati de specialitatea pedagogica.

O impregnare din referințele poporului nostru mi-a fostu dinaintea ochilor inca de cându amu venită la cunoștință asia numitelor gradini de copii. Pre satele noastre, unde economiele câmpului suntu destul de primitive, unde totu ce are bratii mai puternice pleca diminată inainte de facultulu dilei la câmpu, in departare de o jumătate de ora si mai multu si acasa ramânu copii si copile neveniti la pricepere, căroru li se lasa niscari-va bucate la unu locu siguru, afara de casa, déca acăstă o incuia parintii. Acesti copii totu diu'a umba jucânduse, batenduse, plângandu, sberânlu că nisce paraziți de lume. Ei in jocurile loru se apuca de multe ori si cu lemnus de aprinsu facu focu prin siuri si aprindu sate, cari fiindu paraziți de locuitorii ardu cu bielele bucate, vestimente, cu căte unu vitielu, purcelu ce se afla pre acasa. Ore nu aru si cu putintia ca parintii de tota séma sa faca mijlocire, că pre acesti napustiti sa-i duca diminată parintii in unu locu sub o grigie, unde se fia condusi la ceva invetitură folosită si sa scape parintii casele loru de periculi cer multi, căroru suntu espuse si copiii de demoralisarea loru in cea mai frageda etate? Sa meditâmu cu totii seriosu asupr'a impregnărăi acestei,

Aru mai fi de disu ceva despre sectiunea sci-intelioru matematico-istor. nat.; despre cea a ocupatiunilor formali in scolele elementare, despre gimnastică si stenografia, inse credem ca despre aceste vomu primi, celu putinu despre unele, ceva mai detaiajat din alta parte.

Articolul urmatoru nu se tramite spre publicare dela unu st. cor. alu nostru. Noi din cauza ca are o natura asiă de delicata, eram si decisi ai denegă spărarea in publicu. Vediindu inse, ca si alte dianare naționale se occupă de a ésta cestione, facem locu espressiunei, ce o pote vedea cestiorul mai la vale, fără de a ne dechiară si noi intru tōte pentru ea, seu contra ei:

Unu respunsu scurtu la o asertiune a „Albinăi“ nrulu 43 a. c.

Biuariulu „Albină“ intronu numeru de ai sei publica uno articolu intitulat „Libertatea a bisericilor in Ungaria si in părtele ce i se anexara“, ce in ultimile sele pasagie dice urmatorele: „Naționala româna are două biserici, binele nostru cere se existe amendou si amendoare romanesce. Numai fiindu două se pote incinge o rivalitate nobila intre ele pre calea desvoltării morali si intelectuali a națunei romanesce. Avemu lipsa de acăstă rivalitate, pentru ca densa acceleră mersulu.“

Cându scriitorulu articulului acestuia a seris cuvintele din urma, fără indoiala n'a cugetat la starea faptica, la practicabilitatea din presentu a asertiunei sale, ci inchipuindu-si două fintie, care tinindu cătra unu scopu alerga pre două căi unele lângă altele fără sa se atinga, emulându in cursul loru cătra scopulu comunu.

Idea e frumoasă, dara după prospectele, ce ne stau inainte si după esperintă de tōte dilele nu e practicabila. Starea faptica a bisericilor române greco-orientale si greco-catolice adeca a bisericiei unite si reunite e cu totul alta, de care o vede dlu autorul alu art. mentionat. Cându schismă intre aceste două biserici române aru si basata pre conștiintă a respectivilor credinciosi, aru si cu totul altă, insa aceea nu e. Desbinarea acestoru două biserici s'au basatu la inceputul unirii unei fractioni române cu bis. rom. cat. pre interese materiali, si basea acăstă nu s'a stricatu, ea e susținuta pâna in diu'a de astăzi si precătu crescute interesele materiali, pre altăra si ea se intaresce mai tare, apoi e cunoscute, ca unde concurg interesele materiale, incătu nu numai ca prevală pre cele spirituale se afla mai numai singure reprezentante, acolo nu pote fi rivalitate si emulatiune nobila. Si acăstă se afla la bisericile române desbinute in credință si desbinute mai multu in cauza loru de existinția națională.

Cine au causat desbinarea românilor in două biserici, cine a produs catolicismulu romanescu, acelă a avutu politica, s'a spaimantat de multimea românilor, deci că sa nu trăiesca bine la olalta au aruncat mărul discordie intre ei, că sa se desbine si desbinându-i, alergandu după interese particolare sa se frece unii cu alti si sa-si paraliseze puterile. Jesuitismulu Romei au statu la spatele aceloră, caci pentru interese materiali s'au ruptu din trupule bisericiei antice române si iau atitiatu necontentu pâna in diu'a de astăzi, că sa faca proselitismu asupr'a confratilor loru si sa nu inceteze cu tōte mijlocele ai desbină din sinulu bisericei strabune. „Finis sanctificat media“ e devis'a loru si cine face mai multa desbinare acelă capela laude, titluri si posturi grase dela săntu si infalibilu parinte, ce este unică convictiune a proselitilor catolici.

De alta parte cei ce au fostu statornici in credință strabuna si au remasu credinciosi bisericice stramosiesci si asiediamintelor ei, fie ei chiaru si unii, se vedu persecutati de fratii loru si e naturalu că trebuie sa nisuiasca la o aparare. Dacă apoi frecări, ora si intolerantia nu atâtă intre credinciosii simpli si necarturari, cari nu cunosc interesul materialu si venarea lui sub masca săntă, ei mai multu intre preoti si chiaru si intre intelectintia, si nu numai atâtă, dara suntu casuri, unde frati si cununati, parasindu din ore-ce interesu privatul bisericii in carea s'au inchinat si rugat parintii loru, s'au facutu preoli unulu unitu si altul nennitu si indata au inceputu nu sa rivaliseze si se emuleze in cultivarea poporului si in inantarea invetimentului, ci in certe si in sfedi personale, facandu-se de risu inaintea credinciosilor loru si a strainilor si provocându asupr'a sea si asupr'a bisericelor căroru servescu indignatiunea si despreliu streinilor. Astfelui de exemple nu prea corespundu rivalității nobile ce siu inchipuesce dlu autorul alu articulului citat. Nu credu se fia unu casu si de este apoi e minune in tōta Transilvania si Ungaria, unde doi preoti români in o comună desbinata in două biserici sa lucre in contielegere unii cu altii pentru inantarea poporului si pentru prosperarea invetimentului. Si precum e starea lucrului in miniatură prin comunele singuratic, asiă se afla si carminea bisericilor române, luptându-se un'a cu alt'a si paralizându-si puterile ce aru trebuui, că in concordia sa le indreptedie cătra progresarea comuna si contra atacurilor streine.

Tōte aceste intelectintă româna le acompaniază, impartăduse asemenea in două tabere inimice, strigându necontentu concordia si fratiatet, pre cându in realitate nu incetează a aruncă in sinulu seu sagetile vatamatore ale desbinarei.

In zadaru vomu scrie idei frumoase despre ri-

Nr. 164—1870.

Anunț.

valitate nobila intre cele două biserici pre calea desvoltării morali și intelectuali a națiunii române, de către aceleia nu suntu practicabile și cum ca nu suntu practicabile o vedem din experientia propria și jace în interesul inimicilor nostri, a sustineea cu totă mijloacele discordia in sinulu națiunii române, silindu-i să stă despartiti in două tabere inimice.

Daună ce o au causat românilor despartirea de biserica străbuna și unirea cu biserica Romei nu mai jesuitismul, ce a fostu cauzatorul acestui debinari, o au potutu prevede, și ieră-si acestu jesuitism, ce neincetata atită pre români, că nu cumva sa se impună, e cauzatorul discordiei in care se află ambele biserici și in tresele națiunii româna.

Nu voiu, lungindu vorba, să mai ilustrediu aceste asertioni cu exemple, ci apelez la experientia de către dilele a cetitorului, care i va dă o iconă destul de fidela despre rivalitatea cea nobila, ce există intre ambele biserici române, considerându deci starea rea a bisericilor și a credinciosilor ei români, credu ca autoriul art. mentionat in simbolum seu curatu de română decâtua sa laude desbinarea cea trista a bisericilor române și sa indemne la acea desbinare, mai mare serviciu aru si facutu națiunii române și bisericilor ei și mai multă satisfactia aru si pututu și singurul avea, cându insufletită de ideea concordiei și a integrității naționale aru si scrisu pentru impreunarea bisericelor desbinute, pentru lepadarea intereseelor materiale ce sustine aceea desbinare destulu de trista și deplorabila și pentru impreunarea aceea, prin carea națiunea româna inchinându-se la olală la unu D-dieu sub acele dogme a credinției, aru devin mare și tare spiritualmente și materialmente.

N. Pr.

Estragemu din jurnalele pestane despre lucrările sețiunilor urmatorelor:

In 13 Ianie convenira, după siedintă publică, cele siese sețiuni, care desbatu inca proiectul de lege despre regularea municipiilor, spre a-si continua pertrăurile respective. In secțiunea a cincea se desbatura proiectul pâna la alu 3-lea capitol care trată despre congregatiunile generale.

In secțiunea a 8-a se pricinuște pentru §. 20, care tratează despre constituirea comitetelor. K. Tisz a propune adeca stergera acestui §. cu adaugerea, ca de către majoritatea lu va reieptă, densulu va face o propunere relativă la o construire pe principiu liberale. Secțiunea a 9 se ocupă cu propunerea lui Hoffmann, in urmă cără sa se determine condițiunea municipiului orasienesci prin o lege deosebită. Desbaterile relative la acela au fostu fără animare.

Szontagh replica la argumentele produse de secretariul de stat Zelik, accentuându totu odată și diferența intre comitate, in care se concentreză, asi dicendo, mai multe comune, și intre orasie care reprezintă o comună de unu interesu comun. Elu recunoște, ca dignitatea comitetului supremu e istorica in comitate, nu mai privesce ince pre comitele de astăzi de unu dignitaru, ci numai de unu simplu prefectu alu regimului, care este oblegatul a efectu ordinatiunile regimului pentru 4000 fl. In orasie nu are ministeriul lipsa de comiti supremi spre a capătă dela ei diferențe raporte, căci acestea le implinește primariul orașului, și cându se facu abusuri extraordinarie, se poate esmită și unu comisariu ad hoc.

Elekes declară, ca, de către ce secțiunea nu voiesce a primi propunerea sea contră starei exceptiunile a sasilor, pretinde, că și celelalte orasie din Ungaria sa se reguleze, nu asemenea comitatelor, ci prin o deosebită lege.

Vidlicska affirma, ca regimul inca totu se mai tiene de prejudiciile temporului trecutu, vîndă aprobă numai orașelor libere r. jurisdicție propria și ca nu voiesce a porni pre calea adevăratei reforme.

Mai nainte erau acele locuri regie, pentru ce formau posessiunea coronei regie și se numiau „liberi“ satia cu acei locuitori, cari arau jobagi. Acumă inse nu mai au numirile acestea nici unu intelește ect. Elu votăză pentru o lege deosebită relativă la regularea orașelor.

In direcția aceasta mai vorbescu Somossy, Rimanóczy, Eder și Rannacher.

Dupa acestea se pune propunerea la votare și se respinge cu o majoritate de 2 voturi.

REGULAMENTULU

prov: pentru afacerile interne

ale sinodului Eparchiei dreptu-meritorie rezaritene - române a Caransebesului convocat 19 Aprile/1, Maiu 1870.

§ 1. Sinodul se incepe cu serviciul domnedieescu, pre lângă invocarea săntului duchu, ce se va tine in diu'a deschiderei dimineti'la 8½ ore.

§ 2. Dupa seversirea serviciului divinu, membrii sinodului eparchialu adunati in biserica catedrala din locu chiama prin o depunere pre presiedintele Archiereu spre a deschide sinodul.

§ 3. Sosindu presiedintele ocupa locul presidiale și provoca pre cei mai tineri membri sinodali 2 preoti și 4 mireni, sa ocupe locul de notari interimali.

Dupa acela presiedintele tiene cuventare solena, cu a cărei finită declara sinodul de deschis.

§ 4. Dupa enunciarea deschiderii sinodului acela trece in data la verificarea membrilor sinodali.

Spre acestu sfarsitu sijă-care membru sosindu, la locul sinodului predă, de se pote, inca mai nainte de deschiderea siedintei, credintele sale la presidiu, său la persoană insarcinată de densulu spre acestu scopu, care primindu, consimna intr-unu registru provediut cu o rubrica separată pentru anotarea, de către respectivului alesu a sositu vre-o reclamatiune ori nu?

Acestu registru se cetește in data după deschiderea sinodului in prim'a siedintă, și toti acei in contră cărora nu se rădica nici o indoieala despre identitatea persoanelor, său nu a sositu nici o reclamatiune in contră le in data se declara de verificati, ieră in privintă celor dificultati, actele alegerii și reclamatiunile se indreptăza la comissionea verificatoră (§ 9.) care le esamina cu respectu la instructionile esmise pentru alegeri și in cea mai de aproape siedintă a sinodului referă asupra stării lucrului, ieră sinodul decide cauza finalmente.

In casu de casarea vre unei alegeri, precum și la casu de renunciere de buna voia in data se scrie alegeră nouă.

Intra aceea sinodul, la care iau parte și membri dificultati pâna la verificarea loru, continuă lucrările sale mai departe. — Membrii intrati mai tardiu, se verifica in diu'a intrarei:

§ 5. Dupa verificare, de către membrii verificati au trecutu de diumatate numeroul tuturor membrilor, sinodul in data porcede la alegeră definitiva a notarilor dintre cari 2 voru si preoti și 4 mireni.

Dintre notarii alesi sinodul designădeia pre unul de notar general, care pără directiunea agendelor notariale ale sinodului.

In absintă său impedeare acescă, directiunea o cunduce celu mai betrănu notariu, și asi mai departe după ordinea etatei.

Personalul notarial sub conducerea presidiului formează biroul sinodului.

§ 6. Presiedintele deschide și inchide siedintele, duce presidiulu, vigilăea pentru tienerea ordinei asacerilor, conduce desbaterile, da cuventul la vorbitor, pune intrebările de voisare, enuncia rezultatul acestor, grigesce pentru ordinea cea buna in adunare și are dreptul la casu de conturbare, a suspinde siedintă și a departa pre conturbatori din auditoriu, ieră in casu de extremu a eschide auditoriu intregu.

Presiedintele primesce și deschide lote scisorile indreptate către sinod și e organulu expeditiunilor sinodului in afara.

Expedițiile in numele sinodului se subscrue de presiedintele și de notariu generalu alu sinodului, sau la impedeare acescă de notariu, care urmărește alu substitutui (§ 5.)

§ 7. Notarii au detinția de a duce protocoalele sinodului și de a concepi totu expeditiunile de lipsa pre basăa concluselor sinodali de cumva acele nu se concredu unei anumite comisiuni.

Ei pără liste de votare, însemnă propunerile membrilor sinodului și prenotăza pre cei ce se insinuă la cuventu după ordinea insinuarei.

In fine ei stau sub dispusei unea presidiului in privintă totororul acelor agende, ce se tienu de biroul sinodului.

§ 8. Membrii sinodului sunt datori a luă

* Celelalte diuare române inca suntu rogate a reproduce in coloanele sele acestu anuntiu.

parte la siedintele și lucrările sinodului și a primi alegerile și misiunile, ce voru cădă asupra loru, de la cari numai sinodul și pote dispensa.

§ 9. Pentru suplificarea și înaintarea afacerilor sinodali se voru alege comisiiuni său comitete: Acestea potu fi permanente pentru agendele de aceiasi natură ce obvinu in cursul sinodului ori transitorie pentru acele agende speciali, ce astă sinodul de lipsa ale indreptă spre preconsultare.

Comisiiunile suntu deobligate a pregăti raportele sale in privința obiectelor puse la ordinea dilei (pentru căștigarea de timp) din siedintia in siedintă, celu putin, in aceea parte, ce li-au fostu eu putinția a o fini in cursul întreimpulu; — iera in privința obiectelor nevenite inca la ordinea dilei, in tempul celu mai scurtu asiă ca finindu-se unu obiectu indată sa se pote luă altul la pertractare. In privința obiectelor, a căroră raportu sa determină a se asterne numai la sesiunea sinodului din anul viitoriu, comisiiunile respective voru potă continua lucrările sale si după incetarea siedintelor sinodale.

Comisiiunile acestea de regula voru constă din 2 preoți și 4 mireni, pentru casuri mai momentuoșă, numerul membrilor de comisiiuni se potă inmultii, iera pentru obiecte de insemenitate mai mica și grabnice, comisiiunile se potu reduce si la unu numeru mai micu.

Comisiiunile acestea alegu din sinulu seu unu presedinte și unu notariu, sunu capace de a face știri numai deca se astă de facia mai multi de diuometate din membrii alesi; au dreptul de a cere desluciri dela organele bisericesci și de a trage si experti la consultare. Operatele sale subscrise de presedinte și de notariu, dinpreuna cu opinii separate le substerne presidiului sinodal, prin care acelea se aduc la ordinea dilei și se referă prin raportoriusu acesteia.

§ 10. Siedintele sinodului suntu publice intră atâtă in cătu localulu ere spre dispusione unu spatiu separatu, numitu galeria pentru auditori.

Spre acestu scopu biroulu sinodale destinăda locurile și imparte bilete de intrare numai in numerul determinat prin presidiu.

Excepționalmente la propunerea presidiului, sănă 5 membri sinodali se potu tine și siedintie confidentiali, deca după desiertarea galeriei sinodale se invioiesce la aceea.

§ 11. Sinodul e capace de a face concluse valide numai deca se astă de satia mai multi de diuometate din membrii verificati.

§ 12. Obiectele de pertractare vinu său că propusetiuni din partea presidiului ori că propuneri de sine statotore din partea membrilor sinodali.

Propusetiuniile presidiului se predau sinodului de regula in forma de adrese scrise, iera propunerele sinodali suntu de a se predă presidiului in scrisu, care anunciandu-se in sinod la tempul seu se punu la ordinea dilei spre motivare; neintielegându-se aci acelea propuneri, care se potu luă numai deca la pertractare.

§ 13. Atâtă propusetiuniile presidiali cătu și propunerele de sine sta alorice, facute din partea membrilor sinodali, venite la ordinea dilei după ce se motivizează se scurta, de regula se predau la comisiunea spre consultare, cu terminu, in care comisiunea se-si finescă și se-si prezentează raportul seu la presidio.

(Va urmă.)

Epistole din Germania.

cătra unu invetiatoriu din patria.

Dresda

(Urmare.)

Deregatoriele cele mai inalte administrative scoare suntu: ministeriul de culte și consistoriul. Acesta examină cu mare conscientiositate preacela, cari voru sa sia primiti că invetiatori, și astăndui de apti și denumesc de invetiatori, și ii intaresce cu decretu de denumire, după ce s'au aprobatu denumirea loru și din partea ministeriului.

Deregatoriele inferioare scoare suntu: inspecțiorii districtuali, cari pre anu celu pucinu de 2 ori, au sa cerceze fia-care scoala din cerculu seu, și apoi a asterne raportu la consistoriu despre starea scoalelor.

Inspectionea nemijlocita asupra scoalei in comună o are deregatorii a scoala locală (Orst-Schulvorstand), care constă din 8—15 barbati din co-

mună dintre cei mai demni și mai interesati pentru scoala, alesi pre 3 ani.

Presedintele diregatoriei scoare locale este parochiul (pastoriul) localn, care are a supraveghia preste scoala in ceea ce privesc invetiatorii, disciplină și portarea invetiatorilor și a scolarilor.

In cetate, la scoalele poporale are ingrijirea și conducearea nemijlocita directorului scolaru.

La întreținerea scoalelor contribuiesc atâtă statotul, cătu și comună, particulari și elevii,

Fia-care cetalianu alu statului, care are ocupație de sine statotore e datoriu a plăti dopă proporțiunea averei sele, dare pentru scoala. Pentru cei seraci și lipsiti de totu solvesce comună seu din averea comunala seu din fondul seracilor, care se face prin contribuiri benevoli dela cununii, botezuri, ingropării etc.

Banii incursi din darea acăstă se intrebuintă spre a ridică scole noi, spre a le indiestră cu cele de lipss, spre a solvi fesile invetiatorilor scl. cându comună, din mijlocile sele proprii nu este in stare a acoperi ea singura totu spesele necesarie spre sustinerea scoalei.

Pre lângă contribuiriile aceste ale statului și ale comunei vinu apoi și contribuiriile numeroșe, cari le facu omeni particulari pentru scoala, parte prin sprinținarea scoalelor publice parte prin ridicarea și întreținerea de institute private, și filantropice precum e d. e. Pestalozzi-Stift, despre care am amintit mai nante.

Celalaltu mijlocu, care concurge la sustinerea scoalei suntu contribuiriile elevilor.

In scoalele orasienesci burgeze (superioare, Bürgerschulen), elevii solvescu pre luna urmatorele didactre: in clas'a V-a cea mai de josu (25 grosi) 1 fl. in cl. IV 1 fl. 50 xr. in cl. III 1 fl. 75; in cl. II 2 fl. in cl. I 2 fl. 20 xr.

In scoala cercuala (Bezirkschule) 20, 40, 60, 80, xr. 1 fl., in cele comunale (Gemeinde Arme-schule) 10—20 xr.

Pentru de a face parintilor de totu seraci, ori si-care usiorare in portarea speselor cu copiii loru umblatori la scoala, s'au instituitu in scoalele din orasie, cu deosebire și in Dresda 450 locuri libere seu stipendii (Freischullen). Pentru acesta solvesee comună, seu și fonduri private (Schulstiftungen) didactrele, i indiestră cu cărtile necesarie, ba chiaru și cu vestimentele trebuințiose, și cu premii anuale pentru copiii, cari s'au distinsu prin portarea loru. Ceste din urma se mijlocesc prin asiă numita Armenversorgungsbehörde. (Dregatoriu pentru ingrijirea seracilor). Didactrele aceste ale scolarilor se aduna prin unu esactoru anumit, pentru fia-care scoala; acels'a, are sa transmită apoi la finea sia cărei luni pre lunga ratiociniu, banii incursi diregatoriei competente scoare.

Acesta didactre inca suntu menite spre a ajutoră sustinerea scoalelor și platirea leșilor invetiatorilor, cari variează la sate intre 150—400 taleri, iera in cetăti intra 325 ltr. pentru asiă numitii Hilfslehrer (adjuncti), cându intra adeca an-tău in functione, — si pâna la 800 ltr. pentru invetiatorii ordinari, asediati definitivu (ständige Lehrer).

In cele mai multe casuri inse, d'abia se ajunge acoperirea pre jumetate a speselor din banii incursi că didactre, și atunci are comună apoi datoria a implini lipsa și cându nici ea nu este in stare, atunci vine intr'ajutoriu statului.

Invetiatorii, seu mai bine disu candidatii de invetiatoriu, trebuie sa sia ascultatu cursulu de 6 ani intr'unu seminariu invetatorescu, de cari suntu vre-o 9 in Saxoni'a. Indiestratu eu atestatele despre absolvirea cu succesu bunu a cursului pedagogicu, pote concura la vre-o statiune de invetiatoriu. Spre scopulu acestă se eschide concursu, seu din partea diregatoriei scoare comunale, seu din partea consistoriului. Dece să-ai alesu comună ios'a-si prefiitorul invetiatoriu, actulu de alegere se asterne consistoriului, acels'a apoi esaminăza pre candidatulu, si deca-lu astă capabilu, lu intaresce și lu provede cu decretu de denumire, — deca invetatoriul se alege de către consistoriu, atunci acestă lu recomenda oficiului scolaru localu, și parochiul localu lu introduce in functiunea sea.

Totu invetiatorii suntu datori a solvi 2—3 % din leșa loru anuală in Landes Pensionsfond pentru invetiatori (fondul de pensiuni) și are apoi dreptulu a pretinde după 15 ani de servitio, deca au devenit invalidu, alseliu numai după 25 ani de

servitio, o pensiune, amesurata leșei avute, pentru sine sau pentru famili'a sea.

O alta instituție folositore pentru invetatorii betrani, dora incătu va asupritore pentru cei tineri, este instituția „invetatorilor emeriti.“

Dece adeca unu invetatoriu au imbetranit, incătu nu-si mai pote implini oficiul seu, atunci i se da unu substitutu. Acăstă primește jomitate din leșa, care au avutu „emeritul“, ceealalta diu-metate o primește substitutul.

Dupa lungi servitii, căte odată, emeritul primește leșa intrăga, și substitutul seu capeta o veneratiune corespondintă din fondul comunala.

S e b e s i u in 13 Ianu st. n. 1870.

In urmă depunere mandatului din partea fondului deputat, domnului Michail Binder, s'a ordonat alta alegere și tempul pentru acăstă s'a presipu pre 7, 8, și 9 a. l. e. Din 691 de voturi s'au datu 150, românii firesc nu au participat, dora frati sasi, precum se vede inca pucinu și si acestă după repelite provocări. — Voturi a avutu domnulu secretariu ministeriale Fried. Schneider 112, d. secretario judeciale Emil Neugeboren 37 și d. senatoru Seiverth 1, celu din urma nici ca a avutu de cugetu de ablegatu. — Aici s'a probat, ca quam gratiam homines pro beneficiis reddere solent. Cătu a facutu celu de a-ia doilea numitul domnul pentru sasii din Sebesiu, de si nu este enormu, — dar totusiu vis a vis cu altii atâtă, incătu debue mai multu respectatul Pote de eră densulu de satia; atunci se intorcea făra. — Mi este contrariul national, inse pre celu ce-si iubesc natuinea, totu deaună lu sti. ediu, — fia Turcu sia Tatarul! Alegerea acăstă a mai probat ună adeca ca si frati sasi vis a vis cu dietă imperială se astă in agonea mortiei. Cu atâtă inse suntu forte activi atunci, cându se lucra de interes puru locale; fiindu-ca atunci se astă căte doi trei, cari voru se piscue in turbure, ut reclamarile in contra românilor conscrisi, indreptatii alegatori la comunitatea sajóia.

Si pre ce basă s'a facutu acesta conscriero nouă, pre basă unei sentințe a inaltului ministeriu de interne in urmă recursului si a sasilor si a românilor.

In desertu densii purcedu din acelu motiva ca qui habet tempus, habet vitam; — sed quantum temporis et quam vitam? Este acel'a tempu 3 sau 4 luiu celu multu? si este aceea vitalia in perpetua incordare a traſ? Si pentru ce? pentru nesec sco-puri a unor omeni, cari nu voru se vedia, nu voru se audia si a căroru planuri la de totu altu felia de terenu privescu, care nu este politicu, ci bisericescu. — Asia este unde se amesteca odata interesu personalu in celu national, atunci este reu. — Aduceti-ve aminte conlocutorilor, ca cântă unu poetu de alu dn. vostre „der Feind naht euch von innen, ihr selbst grabit euch das Grab!“ Buna intielegere si concordia numai duca la serice, dar invidiu pâna la persecutare in contra nostra la perire, pote a văstra, pote a noastră, pote ca si amendororu!

B.

A b r u d u in 26 Maiu 1870 st. v.

Onorate dle Redactoru! Ună corespondintă esita in 11 nr. 34 a Telegraful Român sub numele parochiului Teodoru Narita din Sohadolu, reclama in interesulu adeverului la toti cei ce au fostu satia la alegerea deputatului clericalu, severisita in 12 Martie a. c. in Abrudu, spro a deminti pre corespondintele anonim, care in nr. 27 a „Telegr. Rom.“ cu datu din 16 Martie a. c. a deserisut decursulu actului de alegere si cele in-template cu acesta ocazie, reclamul corespondintei de susu pretinde, ca anonimulu, prelunga unele date adeverate si-aru si luatu libertate a schimboși adeverului incătu-va, si in specie ca amintindu despre vorbirea deputatului alesu parint. protop. Ioanu Galle, aru si atribuito vorbirei acestui a ideile ba chiaru si vorbele comisariului consistoriale par. protop. Ioanu Patită; ca anonimulu aru vrea se vordescă lumea, falsificându acte publice, ca din căti a fostu facia nici unul nu aru si pututu reprezentă preotimea tracturilor acestor a ca par. protopopu Ioanu Patită si altele. —

Subserisii, unii ce au fostu de satia la actulu alegerei, descrisu prin anonimulu si prin urmare, ca unii, la care se face reclamu pentru testificarea adeverului prin acăstă serbatoresc declaranțu: ca anonimulu corespondintă in descrierea actului de alegere, publicat in 11 nr. 27 a „Tel. Rom.“, ca

vorbitu adeverulu, n'au atribuita vorbirei parint. protopopu Ioann Gallu nici vorbele nici ideile d. comisariu consist. parintele protopopu I. Patiti'a, si ca elocintie cu care parintele protopopu Ioanu Gallu au multiamitu alegatorilor pentru increderea pusa in densulu promisiendule ca va conlucră pentru inbunatatirea sörtei preotilor din muntii apuseni— numai invidia cu malitia impreunata i-oru potea detrage la ce a promis deputatul nostru parint. prot. I. Gallu, au dovedit si in fapta, vorbindu publice in sinodulu archidiecesan despre votarea preotilor din muntii apuseni din fondulu erariale ca si preotii gr. cat.

Fără de-a vorbi despre meritele par. protopopu Ioanu Patiti'a si despre debaci'a d-sele ce aru si avendu intru representarea intereselor noastre si a bisericiei, faptul este ca increderea cu mare majoritate s'au concentratatu in alesulu deputat — facia cu care majoritate un'a singura persoana din cei fosti de facia la alegere — incătu privesce meritele unui' ori acelui alaltu dintre candidati, daru mai atesu in nesuntia de-a deminti adeverulu — nu apasa si nu pote apasa nimic'a in pond.

Dara spre orientarea publicitatei, a cărei opinione s'arū seduce prin corespondintia la care s'au pusu numele parochului Teodoru Naritia nu putem ascunde adeverulu, ca acestu parinte s'au declarat cu indignatiune in presentia mai multor omeni onesti, ca d-sea nu scie nimic'a de aceea corespondintia si ca se mira cine a putut abusá cu numele lui?

Corbulu dupa pene se cunoscó, asiá si omulu dupa stilu, ne miram insa de D-noul autoru a acelei corespondintie ca D-lui, ca diregatorul si omu ce se occupa cu legi — n'au avutu atât'a socotinta de a judecă, ca a abusá cu numele altuia pentru demintirea adeverului pote trage urmari seriose dopa sine —. Ne miram de d. autoru, ca că deputatu mirénu in locu sa corespunda promisiunilor facute cu ocaziunea alegerei si sesi im linésca mandatulu la care a fostu chiamatn — s'au ocupat cu compunerea corespondintiei mentionate sub numele par. Teodoru Naritia?

Ioachimu Stanislau parochu. Moise Fodoreanu. Georgiu Papiu m. p. Paulu George mp. Ioanu Cosm'a parochu gr. or. in B. Montoriu Michailu. Nicula Gavrila Coreano. Petru Papiu. Ioanu Pedescu Georgie Gende. Nicolae Popescu. Georgiu Anc'a parochu gr. or. in Socharu. Moise Laslan Parochu gr-or. in Fenesiu. Nicolae Mestecanu parochu gr-or. in Rosia de munte. Moise Manoviciu Parochu gr. or. in Carpinisius. Georgie Fellea parochu gr. or. in Guruleasa. Nicolae Boiesianu parochu gr. or. in Buciumu Isbila, Ioanu Iancu parochu gr. or. Buciumu Poieni.

Romania.

(Resultatul alegerilor.)

Argesiu. colegiu I Radu Nihaiu, colegiu II. B. Boerescu, colegiu III nu s'a facutu alegere, colegiu IV Nae Cornatién. Bacau. colegiu I Dum. Ghica Comanescianu, colegiu II. D. Lupascu colegiu III. Leca si Ioanu Negura, colegiu IV. Eugeniu Ghica. Bolgradu. colegiu I. Aristidu Paschalu, colegiu II. Georgiu Focsis, colegiu III. N. Blaramberg, colegiu IV Nicu Negri. Botosani, colegiu I. L. Ciocanu colegiu II. C. Magistantu colegiu III. G. Hasnasi, P. Georgiale, I. Adrianu colegiu IV. G. Lahovari. Braila. colegiu I. I. Câmpinénu col. II. Stâlpeanu col. III. R. Câmpiniu, T. Dobrescu colegiu IV. N. Blaremburg. Buzeu colegiu I. Dr. Iatropolu colegiu II. N. Pacleanu coleg. III. I. Ioachimu col. IV V. Vladoiu. Cahuiu. colegiu I. D. Craciunescu colegiu II C. Caramaliu colegiu III. Sacalofu colegiu IV Iacobu Negrotiu. Coverluiu. colegiu I. L. Catargiu colegiu II. M. Cogalnicénu colegiu I.I. G. Mantu, C. Braiescu si V. Holbanu colegiu IV. Tereachiu. Dolju. colegiu I. N. Gr. Racovitua colegiu II. N. Zatreanu colegiu III Stolojanu, B. Radianu, G. Chitiu colegiu IV. I. Bratianu. Dorohoiu. colegiu I. H. Cortazi colegiu II. P. Casimiru colegiu III. Mateiu Gane colegiu IV C. Pilatu (majoru) Dâmboviti'a. colegiu I. G. Cantacuzino colegiu II. E. Vacarescu colegiu II. Generalu Florescu colegiu IV. Ioanu N. Alesandrescu. Fâlcu. colegiu I. M. Cogalnicénu colegiu II. Vasile Vrabia colegiu III. N. Ionescu colegiu IV. Nicolau Bosie, Gorjui. colegiu I. C. Blaramberg colegiu II. Tache Moscu colegiu III. G. Magheru siulu colegiu IV. Ahila

Cresnariu. Ialomiti'a. colegiu I. N. Moscu colegiu II. Simeonu Mihalescu colegiu III. P. Gradisteau colegiu IV. Ritoridi. Iasi. P. Mavrogeni colegiu II. N. Ionescu colegiu III. Georgiu, Taci, Fetu, A. Holbanu colegiu IV. Petru Suciu. Ilfov. Dumitru Ghica colegiu II. S. Marcoviciu colegiu III. gen. N. Golescu, I. Bratianu, D. Bratianu, G. M. Ghica, T. Mehedințeanu, C. A. Rosetti colegiu IV. M. Marghiloman. Ismailu. colegiu I. Al. Tulciano colegiu II. P. Icomonu coleg. III. V. A Urechia colegiu IV. A. C. Sturdis. Mehedinți. colegiu C. Scafesiu colegiu II G. Costa-Foru colegiu III Gr. Miculescu, Ioanu Aurelu colegiu IV. Stăfendache. Musoelu. colegiu I. A. C. Golescu colegiu II N. Cretulescu colegiu III. Ovidu Rudenu colegiu IV. Pavelu Anghelescu. Neamtiu. colegiu N. Roset Balanescu colegiu II. Emanoilu Filipescu colegiu III. M. Cogalnicénu colegiu IV. Teodoru Teodoru Olto. colegiu I. Col. Manu colegiu II. G. Meitani colegiu III. Titulescu colegiu V. C. Valeniu Prahova. colegiu I. T. Vicarescu colegiu II. Radovici colegiu III. A. Arionu, A. Cândiano Grigorescu colegiu IV. I. Bratianu, Potn'a. G. Apostolianu colegiu II. A. Schleunu colegiu III. N. Noinov, N. Fleva, Gr. Balanescu colegiu IV. Panait Tufelcica. Râmnicu-Saratu. colegiu I. C. Gradistenu colegiu II. Ioanu Balacenu colegiu III. Const. Mihaescu colegiu IV. C. F. Robescu, profesorn. Valea colegiu I. Al. Lahovari colegiu II. Zisu Dimitrescu colegiu III. N. Iancovescu colegiu IV. C. Greceanu. Romanu. colegiu I. N. Catargiu Calimachi colegiu II. Ioanu Agarici colegiu III. N. Ionescu L. Eracleide colegiu IV. Iorgu Vucinicu. Romanati. colegiu I. A. G. Golescu colegiu II. Antonu Puricescu colegiu III. C. Racovitua colegiu IV. Nicu Ruso Locustenu. Soceava. colegiu I. Majoru C. Boianu colegiu II. Petru Sof'a colegiu III. G. Greceanu colegiu IV. Georgiu, Racovitua. Tecuci. colegiu I. P. Ciucu colegiu II. T. Anastasiu colegiu III. Cincu colegiu IV. Nicu Sierbanescu. Teleormanu. colegiu I. I. Ghica colegiu II. C. Bosianu colegiu III. G. Vernescu colegiu IV. Costache Racota. Tutov'a. colegiu I. M. Costache colegiu II. Costache Negri colegiu III. I. Codrescu, Beloescu, Gâlcă colegiu IV. Lascaru Moldovenu. Vlasc'a. colegiu I. N. Tataranu colegiu II. Ales. Lazarescu colegiu III. N. Gogosia colegiu IV. D. Cozadini. Vasluiu. colegiu I. I. Sturza colegiu II. P. Carpu colegiu III. Lordache Beldimanu colegiu IV. D. Cozadini.

Varietati.

** Teatrul. Marti s'eră se reprezentara pre scen'a teatru de aici : „Lupitorile satelor“ comedie in 5 acte de d. Alesandri si M. Milio, musica de Vachmanu. Subjectul acestei piese e scosu din viat'a dela tiéra, din Moldov'a. Comedie e in adeveru o tragedie, déca si nu dupa forma; totu quitesentia ei e tragică; cându ti infacișează pre bietii tierani atât de cadiuti, incătu loru le e mirare ca jidanulu Moise nu mai vrea sa le dea beatura pre creditu; cându vedi ca Moise jidanulu pre lângă desprețiulu cu carele vorbesce cu tieranii detorasi, arata si intelepciune de viatia, precându tieranulu numai dorint'a de a capetă beatura; cându vedi ca greculu si jidanulu dimpreuna cu unu perduto de serbu, dupa ce ruinează pre unu rediesienu Ioanu Teslariulu, cauta mijlocu salu omore; cându vedi ca greculu Kir Iani este gata a comite ori ce crima numai sa-si satisfaca intereselor si placerilor lui. Comediosu e mai multu limbajulu personelor afara de alu Catrinei si incătu va alu Mariucai, Ce-va amu si dorit u inca in drama seu comedie. Sa vedem undeva, afara de aviditatea cea mare de azi stemperă numai setea prin beaturi spirituoase, afara de perplesitătile cele multe ale tieranilor, si ceva din naturelulu celu intelligentu alu romanului tieranu si din esteticoulu putemu dice si sublimulu tieranului român in mai mare abundantia, pentru că trasurile cu cari e marcată beti'a si perplesitătile sa dispara ore cum in materi'a ceealalta si totulu sa aiba mai multu sublimu esteticu.

Ce privesce reprezentationea incepem cu overture a esecutata de orchestrulu dlu H a a g. Aceasta piesa nationala, audita pentru prim'a ora, a fostu ferte bine primita de publicu. În comedie partea cea mai principala o ayu dlu M illo că jidanu. Aparerea densului pre scena a fostu intempsinata cu cununi si buchete de flori. Dlu M illo nu a

lasatu nimic'a de dorit u in roulul seu de jidanu. Caracteristic'a de evreu cu perciuni a fostu intréga si nu s'a strecoratu vré unu neajunsu intr'ensu din capu pâna in fine. Limbagiu, gesturi, fenomenele psychologice, tote erau esențiale cu o acuratetă de unu artistu de prim'a ordine. Totu asiá aveam sa esprimâmu indestulirea nostra cu dd. Minicu (greacu), Nicolaia (Ventura tiéra), Alesandru (dr. rescul). (Ioanu Teslariulu) si Alesandru (Gavrilu Serbu), Eliescu (Nitiu). Rolul padurariului si subprefectulei nu ofera ocazie destulă pentru distingere, cu tote acestea subprefectulu déca se poate înă dintr domni si déca pasia mai cu autoritate nu strică nimic'a. Doma'a Nicolaia (Catrin'a) si D. Margaretă (Marina) au unu accentu placutu. Cântecul fura bine esecutate.

Auditorii esprimându-se dorint'a ca in repertoriul duii Millio se va afla dora si vre-o piesa asiá numita de salom.

** Ni se scrie din o ceteate curata mugira urmatorele: Déca din intemplare se jocă duoi copii unul creștin si altul jidanu in România, si celu creștin d. e. in jocu bate său chiar' vatema pucinu pre copilulu de jidanu, indată se apucă jidanjii si li alarmu tota Europa, ca in România se persecută jidovii.

Dar' că se intempla macelarii in intelelesulu celu adeveratu alu cuventului pre aiurea, despre acést'a nu numai că nu scie Europa nimic'a, dar' nici chiaru orasulu, unde se intempla acele macelarii, nu prea scie bine. — Asiá s'a intemplatu in dilele trecute aci.

Duoi tineri — pretinsi adoratori ai Minervei, dupa ce si petrecora bine cu jupânu Bachus, inca nu apucasa bine a inseră, intorcându-se cătra casa se apucara de unu pecatosu de jidanu, ce stă inaintea portiei locuintei sale, si mir nichts, dir nichts mi lu apucara si lu ciocanira bine cu bâtele loru. La tipetulu lui sarí din casa soci'a jidânlui, se vada ce se intempla cu barbatulu seu. Nu apucase bine sirman'a sa si vada barbatulu, cându de odata se pomeni cu capulu despiciat de derek fiatalokvr'o 5 minute nu vedea altă decâtunumai jidani impregiurulu casei care de care mai vulnerat. Cugetai, ca vedi in miniatura devastarea Ierusalimului. Bravii invingatori dupa o biruința atât de brillanta o luaca la sanatos'a, si de nu cunoștea pre unul din invingatori unu jidanu, si astazi aru si remasu necunoscuti. — Astazi soci'a jidânlui jace pre patu cu pucina sperare de scapare.

Luptaci sunt dati pe man'a criminalului, criminalulu inse atâtua tamanda lucrulu, incau unul dintre cei voinici avu tempu a-si scote testimoniile seolactice, si a parasi orasulu; — scum se aude ca jidanjii suntu aplicati spre pace, déca i-va rebonifică pentru doreri cu o suma insemnata de bani; epoi mōra-i chiar' si soci'a, numai bani se sia.

** Pentru Muzeul u gimnasiile din Blasius s'au tramis:

Dela Rin. Const. Papafalvi Canoniciu metropolitanu

1. Unu numu grecescu de argintu cu inscriptiunea: ΑΛΕΞΑΝΔΡ ΒΑΣΙΛΕΩΣ, ca nou, de cătu taliatu in pregiu.
2. Cinci numi rom. de argento, anume 1. dela Traianu: IMP. TRAIANO AVG. GER. DAC C — in dosu: COS. V. P — OPTIMO PRINCIPI; altulu dela: AVRELIIUS CAESAR AVG. PH. F, in dosu: COS. II. TR. POT. VII.; alu 3-le: dela: ANTONIUS AVG. PIUS P. P. TR. P. COS. III., in dosu: CLEMENTIA AVG., alu 4-le dela acel'asi: ANTONINVS AVG.—in dosu: TR. P. XX. IMP. III. COSIII; si alu 5-lea: dela: DIVA AVG. RAVSTINA.
3. Patru numi de argintu mai noi si anume: 1 polonu de sub Sigismundu III., 2 de sub Leopoldu, si 1 bavaresu.
4. Patru stufe de auru.

Dela dn. I. Vladu teologu in Blasius 2 numai de argintu (1 de sub Sigism. II., altulu dela Leopoldu), si 1 banu rusescu.

Dela Bas. Vladu a studinte in Blasius 1 nume de arama: AVRELIVS CAESAR AVG. PII. F., in dosu: COS. II., si preste midilociu: S. C. afatu in teritoriul Craciunenului lângă Blasius.

„Archivulu.“

Burs'a de Vien'a.

Din 10/22 Iuniu. 1870.

Metalele 5%	60 05	Act. de creditu 255
Imprumut. nat. 5%	68 98	Argintulu 117 50
Actiile de banca	719	Galbinulu 5 73%